

Troværdig viden i en AI-tidsalder

Hvidbog på baggrund af konference
den 23. april 2025



Danmarks
Nationalleksikon

Kolofon:

Troværdig viden i en AI-tidsalder

Hvidbog på baggrund af konference den 23. april 2025

© Foreningen lex.dk

April 2025

Redaktion: Erik Henz Kjeldsen

Foto: Benjamin Voldum Krog

Tryk: Christensen Grafisk

Se hele konferencen



Konferencen blev arrangeret af:



Danske Medier :

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING



DANSKE
UNIVERSITETER



Indhold

Forord

Niels Elers Koch 5

Troværdig viden i en digital tidsalder

Hovedpointer fra Caroline Stages oplæg 7

Fra søgemaskiner til svarmaskiner: Hvordan kunstig intelligens omformer adgangen til viden

Hovedpointer fra Shelly Palmers oplæg 9

Hvem ejer internettet?

Signe Sophus Lais oplæg 13

Hvem lader vi styre vores informationsstrømme?

Vejen mod alternative digitale infrastrukturer

Hovedpointer fra Mikkel Flyverboms oplæg 15

Det åbne samfund og dets digitale fjender:

Information og viden

Hovedpointer fra Thore Husfeldts oplæg 19

Udfordrer de digitale platforme vores demokrati?

Hovedpointer fra David Nicolas Hopmanns oplæg 21

Sociale medier, AI og misinformation: Emotionelle mekanismer og eksponeringsmønstre

Hovedpointer fra Anja Bechmanns oplæg 25

Fremtidens leksikon: Danmarks nye chatbot

Hovedpointer fra Erik Henz Kjeldsens oplæg 27

Mellem fakta og fiktion i AI

Hovedpointer fra Kristoffer Nielbos oplæg 31

Vi har brug for digital dannelse

Hovedpointer fra Mai Møller Fogtmanns oplæg 35

AI-etik: Alternativer til Big Tech

Hovedpointer fra Pernille Tranbergs oplæg 37

Niels Elers Koch

Bestyrelsesleder for Foreningen lex.dk



Forord

Adgangen til troværdig, kvalitetssikret viden er en af de store samfundsmæssige udfordringer. I et informationslandskab præget af hastighed, kompleksitet og støj bliver det stadig sværere for borgere, medier og beslutningstagere at navigere sikkert – og skelne mellem fakta, holdninger og fordrejninger. Og udviklingen med kunstig intelligens har ikke gjort det lettere. Når viden bliver fragmenteret, og autoritative kilder drukner i strømmen af kunstigt skabt indhold, trues både tilliden, den demokratiske samtale og den oplyste beslutningstagning.

Det var med dette udgangspunkt, Lex i foråret 2025 samlede 11 forskere og fagpersoner til en konference, og hvidbogen, som du sidder med i hånden, er en opsamling på konferencen.

Den samler hovedpointer, indsigter og anbefalinger fra de 11 oplægsholdere og giver et tværfagligt blik på de muligheder og dilemmaer, vi står over for. Formålet er at give os alle en bedre forståelse for, hvordan vi kan styrke den kollektive adgang til viden – og dermed også samfundets sammenhængskraft og beslutningsgrundlag.

I en tid med misinformation, bias og skjulte agendaer, er der brug for Lex mere end nogensinde til at sikre, at danskerne har adgang til viden, der er til at stole på. Og Lex skal forstå at udnytte de nye teknologiske muligheder, som er opstået med kunstig intelligens.

Derfor har vi i Lex, i samarbejde med Center for Humanities Computing på Aarhus Universitet og en række samarbejdspartnere, igangsat udviklingen af en dansk chatbot, der skal give brugerne mulighed for at interagere med Lex' indhold. Det er målet, at brugeren skal kunne gå i dialog med indholdet og få svar, der ikke alene er korrekte, men også tilpasset deres sproglige og faglige forudsætninger. Det kan man også læse mere om her i hvidbogen.

Det skal understreges, at hvidbogens resumeer ikke er skrevet af forfatterne selv. Ansvar for resumeerne påhviler alene Lex. De fulde versioner af oplæggene kan ses på Lex' hjemmeside under mere.lex.dk.

Årets konference blev fulgt af en fyldt Dronningesal på Det Kgl. Bibliotek samt af de mange, der fulgte med online.

Tak til alle, der mødte op, og alle, der har kigget med enten live eller efterfølgende har set indlæggene på Lex' hjemmeside. Og tak til vores samarbejdspartnere: Danske Universiteter, Danske Professionshøjskoler, Danske Gymnasier, Danmarks Biblioteksforening, Danske Medier og Det Kgl. Bibliotek.

A woman with brown hair tied back, wearing a black blazer over a leopard print top and black trousers, stands at a small round black podium. She is gesturing with her right hand raised. On the podium are two clear plastic water bottles and some papers. The background is dark with some abstract light-colored shapes. The floor is light-colored wood.

Viden skal betragtes som
en grundpille i demokratiet
og ikke som en vare.
Det kræver en indsats på
alle niveauer, så troværdigt
indhold kan blive fremmet
mest muligt. Og det kræver
investeringer i at udvikle
danske teknologiske løsninger,
så danskerne kan få adgang
til troværdigt indhold



Troværdig viden i en digital tidsalder

Viden skal betragtes som en grundpille i demokratiet og ikke som en vare. Det kræver en indsats på alle niveauer, så troværdigt indhold kan blive fremmet mest muligt. Og det kræver investeringer i at udvikle danske teknologiske løsninger.

I 25 år har vi vænnet os til et frit internet, men vi har samtidig overladt adgang til viden til internationale tech-giganter uden nok kritiske spørgsmål. Det har skabt en afhængighed, som vi nu må bryde.

Vi skal betragte viden som en grundpille i demokratiet, ikke som en vare. Derfor er der brug for en indsats både personligt, nationalt og på EU-niveau for at fremme troværdigt indhold på digitale platforme.

Den udvikling kræver investeringer i både at gøre data tilgængelig og i at udvikle danske teknologiske løsninger, så vi kan mindske afhængigheden af udenlandske aktører. Det handler både om offentlige investeringer og om at sikre en stærk businesscase for danske alternativer.

Men intet er gratis, så vi må tage ved lære af de fejl, hvor vi ukritisk overlod internettet til store tech-giganter, og i stedet tage de nødvendige skridt for at genvinde vores digitale suverænitet.

Det skal vi, fordi det er vigtigt at holde fast i visdom, fællesskab og demokratiske værdier i en verden, der er præget af krig og ustabile stormagter. Her spiller Lex en central rolle i at sikre adgang til troværdig viden og en fælles virkelighed, vi kan mødes om.

Derfor er det et vigtigt arbejde, Lex har sat i gang sammen med fonde og Aarhus Universitet om at skabe en dansk chatbot baseret på kvalitetssikret indhold. Det er den type løsninger, der kan bidrage til et oplyst og modstandsdygtigt samfund, hvor viden ikke styres af profitinteresser.

Troværdig viden er afgørende i en tid, hvor teknologi hurtigt ændrer måden, vi søger information på. Tidligere diskuterede man og slog op i et fysisk leksikon; i dag får vi svar med det samme – ofte genereret af kunstig intelligens uden angivelse af kilder.

På trods af de digitale udfordringer er der grund til optimisme. Fremtiden er lys, hvis vi formår at sætte de rigtige rammer for den teknologiske udvikling. Men vi må ikke være naive – det kræver handling at sikre, at teknologi bruges ansvarligt.

Vi skal tage de nødvendige skridt til at genvinde vores digitale suverænitet





Fra søgemaskiner til svarmaskiner: Hvordan kunstig intelligens omformer adgangen til viden

Søgemaskinerne er på vej ud – AI-baserede svarmaskiner tager over og finder, vurderer og handler uden din indblanding. Det udfordrer både markedsføring, medievner og kildekritik og fører til, at tillid må erstattes af skepsis, hvis demokratiet skal følge med.

Tiden, hvor søgemaskiner dominerede informationssøgningen, er ved at være forbi. I stedet er vi på vej ind i en ny æra, hvor "svarmaskiner" – baseret på kunstig intelligens – overtager.

Fremover vil vi i højere grad få svar direkte genereret af kunstig intelligens frem for at få vist en liste af links.

Denne udvikling bygger på ideen om "agentiske systemer". I modsætning til klassisk AI, der udfører enkelte opgaver, vil agentiske systemer bestå af flere mindre agenter, som løser opgaver for brugeren. Det kan for eksempel være at arrangere en hel rejse: finde flybilletter, booke hotel og registrere aftalen i kalenderen – uden at brugeren selv skal ind og klikke sig frem. Opgaver, der tidligere krævede manuel søgning, vil blive løst automatisk.

Målet er ikke længere klassisk AI, men er drevet af en større ambition om at nå AGI (Artificial General Intelligence) – altså en form for kunstig intelligens, der kan løse enhver form for opgave. Udviklingen går mod at skabe stadig mere avancerede og autonome systemer.

Den kritiske faktor for at lykkes med transformation er adgangen til data. De største teknologivirksomheder i verden råder over såkaldte elite-datasæt. Google kender alt fra søgehistorikker og e-mails til kort- og navigationsdata. Meta ejer enorme mængder data fra Facebook, Instagram og WhatsApp. Amazon ved, hvad folk søger og køber. Og Elon Musk har adgang til samtlige tweets på X.

Datasæt, som bliver endnu mere værdifulde, når de kombineres med personlige oplysninger, som for eksempel dem, der gemmes på en smartphone. Mobiltelefonerne indeholder detaljeret information om alt fra betalinger og helbred til bevægelsesmønstre og adfærd. Og ved at koble de personlige data med de store sprogmodeller skabes et fundament for agentiske systemer, der kan handle på vegne af den enkelte bruger uden yderligere instruktioner.

Med en agentisk assistent på telefonen vil mange praktiske opgaver kunne automatiseres. En agent vil for eksempel vide, hvilke flysæder brugeren foretrækker, hvornår billetter skal være refunderbare, og hvilke hoteller der passer bedst. Den vil kunne booke rejsen, lægge oplysninger i kalenderen og sende en bekræftelse – alt sammen uden at brugeren selv foretager en søgning.

Det får store konsekvenser for markedsføring og digitale forretningsmodeller. Agenter klikker aldrig på annoncer. De læser ikke reklamer. De vælger det bedste produkt eller den bedste service baseret på brugerens behov og tidligere adfærd. Traditionel søgemaskineoptimering (SEO) mister derfor betydning, og der opstår et nyt behov for at optimere indhold direkte mod store sprogmodeller og deres agenter.

Allerede nu ses tendenser i mediebranchen, hvor store medier som Washington Post åbner deres arkiver for sprogmodeller, så AI kan tilgå både historisk og aktuel information direkte.

Det tyder på, at fremtidens distribution af information vil ske gennem agenter snarere end via klassiske hjemmesider. Dermed bliver spørgsmålet, hvordan man sikrer synlighed inde i de store modeller frem for ude på det åbne internet.

Det er også vigtigt at forstå, hvordan AI håndterer information. Store sprogmodeller lagrer ikke viden som traditionelle databaser, men bryder information ned i tokens – små sproglige byggeklodser. Information, der bruges af en sprogmodel, kan derfor ikke spores direkte tilbage til kilden.

Det betyder, at det bliver langt vanskeligere at afgøre, hvor indholdet stammer fra, hvilket vil udfordre vores muligheder for at være kildekritiske. Man kan sige, at behovet for kritisk tænkning bliver endnu større.

Mennesker er evolutionært indstillet på at have tillid som udgangspunkt, men i en digital verden, domineret af AI-genererede svar, vil vores tillid blive udfordret. Fremover bør man have en grundlæggende skepsis – en “default to distrust” – når man møder information online. Det vil være udmattende, fordi menneskets natur er præget af tillid, men i en fremtid med automatiserede agenter, svarmaskiner og AI-genereret indhold er en sund skepsis nødvendig for at bevare demokratiet og sikre troværdig viden.

Udviklingen med agentiske systemer vil også medføre et skift i den måde, virksomheder henvender sig til forbrugerne på. Fremover bliver det nødvendigt at markedsføre sig overfor maskiner frem for mennesker, da det er maskinernes vurderinger, der afgør, hvilket indhold og hvilke produkter, der når frem til brugerne.

Og udviklingen kommer til at gå stærkt: Flere store teknologiselskaber har allerede annonceret, at de vil understøtte udviklingen af såkaldte Model Context Protocols (MCP), hvilket vil give softwareudviklere mulighed for at bygge endnu flere agenter. Det betyder, at agentiske systemer vil brede sig hurtigt og i stigende grad præge hverdagen.

På trods af de nuværende udfordringer og begynder-vanskeligheder vurderes det, at de store teknologigiganter, især Google, vil lykkes med at få teknologien til at fungere optimalt. Med en omsætning på over 260 milliarder dollar årligt og tusindvis af specialister ansat vil Google have stærke incitamenter til at sikre sig førerpositionen i det nye landskab.

Kort sagt står vi over for en fremtid, hvor søgning som vi kender det, bliver overtaget af personlige agentiske systemer, og hvor adgangen til viden i stigende grad vil ske gennem AI-genererede svar. Samfundet må ruste sig til denne omstilling – både teknisk, demokratisk og dannelsesmæssigt – så det formår at sætte de rigtige rammer for den teknologiske udvikling.

Det bliver langt vanskeligere at afgøre, hvor indholdet stammer fra, hvilket vil udfordre vores muligheder for at være kildekritiske





I dag er det de store teknologivirksomheder,
som har magten over infrastrukturen, og de har
både ressourcerne og den tekniske ekspertise
til at udnytte den



Hvem ejer internettet?

Bag hjemmesider og apps ligger en skjult infrastruktur med stor magt, som former vores adgang til viden. Det er vigtigt, at vi forstår hele værdikæden, hvis vi vil sikre en mere demokratisk og bæredygtig adgang til troværdig viden i fremtiden.

Internettet fremstår for de fleste som et sæt interfaces – hjemmesider, apps og sociale platforme – men bagved ligger en omfattende fysisk og immateriel infrastruktur, som er afgørende for adgangen til viden og kommunikation. Den digitale infrastruktur består blandt andet af store datacentre, undersøiske kabler og netværk, der forbinder verdensdele og gør global informationsudveksling mulig.

At eje og kontrollere denne infrastruktur giver betydelig magt over informationsstrømme, præcis som kontrollen med kommunikationsmidler i historiske samfund gjorde. I dag er det få aktører, ofte store teknologivirksomheder og deres ledere, som har denne magt, og de har både ressourcerne og den tekniske ekspertise til at udnytte infrastrukturen.

En grundlæggende egenskab ved den digitale infrastruktur er, at den er usynlig. Den er skjult i jorden, i lukkede datacentre eller ude i rummet, og den bemærkes sjældent i det daglige – medmindre den bryder sammen eller bruges aktivt til at udøve magt. På de tidspunkter træder infrastrukturen frem i lyset, og konsekvenserne for samfundets adgang til viden bliver tydelig.

Flere eksempler viser, hvordan denne magt kan udøves. Da myndigheder i Australien og Canada forsøgte at regulere Facebooks nyhedsdeling, valgte Facebook som modtræk at lukke adgangen til nyheder på platformen, hvilket i kritiske perioder som skovbrande og pandemier skabte alvorlige informationshuller for befolkningen. Spørgsmålet om, hvor demokratiets forhandlingsrum egentlig findes, bliver presserende i mødet med sådanne private infrastrukturelle monopoler.

Også på et kulturelt plan har tech-giganterne udøvet kontrol. I Danmark blev public service-indhold som DR's Ramasjang-univers fjernet fra Google Play, fordi dele af indholdet – eksempelvis uddeling af lakridspi-ber eller fordi der blev pruttet og bøvset for meget – ikke levede op til Googles politikker. Disse eksempler rejser spørgsmål om, hvilke kulturforståelser der reelt former adgangen til viden og underholdning.

I den offentlige sektor ses lignende problemer. Mange kommuner oplever afhængighed af få leverandører som Microsoft, hvor priserne stiger, og alternativer mangler.

Chromebook-sagen, hvor elevdata blev ulovligt overført til Google, er et andet eksempel på, hvordan infrastrukturen udfordrer både databeskyttelse og fri konkurrence.

Når der arbejdes på at udvikle nye digitale fællesskaber som et public service socialt medie i EU-regi, er det afgørende at tage højde for hele den infrastrukturelle kæde. Det handler ikke kun om det synlige indhold eller platformens funktioner, men også om, hvilke netværk trafikken sendes igennem, hvilke teknologier der anvendes, og hvor data lagres.

Derfor er det vigtigt at tænke hele den digitale infrastruktur med – ikke kun på overfladen, men hele vejen ned i lagene af hardware, software og netværk – hvis vi vil sikre en mere demokratisk og bæredygtig adgang til troværdig viden i fremtiden.

Udgangspunktet for mange platforme er ikke demokratiske værdier som beskyttelse af børn, rettigheder eller adgang til troværdig information, men at høste data, skabe engagement og sælge reklamer



Hvem lader vi styre vores informationsstrømme? Vejen mod alternative digitale infrastrukturer

Digitale teknologier styrer i stigende grad vores liv – men efter logikker, der gør, at vi ofte ikke opdager det. Afhængigheden af tech-giganternes systemer og logikker gør samfundet sårbart på nye måder, så derfor må digital uafhængighed blive et politisk og demokratisk kerneprojekt.

Digitale teknologier er i dag langt mere end blot praktiske værktøjer. De omformer sociale relationer, adfærd og samfundsstrukturer på grundlæggende vis. Digitale medier fungerer ikke som neutrale vinduer til virkeligheden, men som en prisme, der filtrerer og ombyrder den måde, vi oplever verden på. Musik, dating, barn-dom og mange andre fænomener er blevet vævet ind i digitale infrastrukturer og omdannet af teknologiernes gennemgribende indflydelse.

Det er vanskeligt at navigere i det landskab, fordi vi mangler et veludviklet kompas for de digitale logikker. Hvor vi i den analoge verden er vant til at kunne gennemskue drivkræfterne, er det i det digitale langt

sværere at få øje på, hvad der styrer de informationer og muligheder, vi møder. Et illustrativt billede er forskellen på en australsk og en europæisk verdensopfattelse – digitale teknologier repræsenterer også en anderledes, ofte usynlig, måde at ombyrde virkeligheden på.

Drivkræfterne bag den digitale udvikling har i mange år primært været kommercielle og teknologiske logikker. Udgangspunktet for mange platforme er ikke demokratiske værdier som beskyttelse af børn, rettigheder eller adgang til troværdig information, men at høste data, skabe engagement og sælge reklamer.





Det handler både om at rydde op i eksisterende strukturer, sætte hegnspæle inden for kunstig intelligens – og sikre alternativer til de platforme, som vi i dag er afhængige af

Denne skævhed mellem samfundsmæssige mål og platformenes mål er blevet mere og mere tydelig.

Samtidig former nye logikker i stigende grad det digitale landskab. Anbefalingslogikker organiserer, hvad vi ser og møder – forskellen mellem Filmstriben og Netflix illustrerer tydeligt, hvordan det ikke længere handler om at søge (Filmstriben), men om at få noget serveret direkte (Netflix). I takt med at anbefalinger dominerer, mindskes mangfoldigheden i informationstilbuddet.

En anden vigtig logik er evnen til at forudsige. Mange digitale tjenester er bygget til at forudsige brugeradfærd og reagere på behov, før de opstår. Det handler ikke længere kun om at konvertere klik til køb, men om at omforme menneskelig adfærd helt grundlæggende.

Dermed bliver det styringen af opmærksomhed og handling, der kommer i centrum. Konsekvensen er en stigende epistemisk ulighed, hvor store tech-virksomheder ved mere og kan påvirke langt mere, end enkeltpersoner selv kan gennemskue. Fordi de store tech-virksomheder har lettere adgang til viden, bliver de i højere grad brugt og bliver dermed betragtet som mere troværdige. Det betyder, at kløften mellem viden og kontrol vokser, hvilket skaber sårbarheder, som strækker sig langt ud over det rent digitale. Det handler nu også om sikkerhed, trivsel, demokrati og samfundets grundlæggende funktioner.

Store tech-giganter, som vi har gjort os afhængige af, viser sig i stigende grad at være uordentlige – de flytter politiske positioner efter kommercielle interesser og tager kun i begrænset omfang hensyn til demokratiske værdier. Afhængigheden af disse virksomheder gør samfundet sårbart på mange niveauer.

Tech-politik er gået fra at være et perifert emne til at være en central del af de politiske drøftelser. I dag handler diskussioner om geopolitik, økonomi og sikkerhedspolitik ofte om teknologisk dominans og afhængighed. Derfor er der behov for et skift fra enkel regulering til en bred vifte af politiske indsatser.

Det handler både om at rydde op i eksisterende strukturer, sætte hegnspæle for fremtidig udvikling – især inden for kunstig intelligens – og sikre alternativer til de platforme, som vi i dag er afhængige af. Digital uafhængighed må ses som et strategisk politisk projekt for Europa og Danmark.

Samtidig skal det erkendes, at det teknologiske kapløb mellem USA og Kina ikke nødvendigvis afspejler de værdier, Europa ønsker at bygge på. Det europæiske svar bør ikke være en kopi af amerikanske konkurrenceformer, men en omlægning af spillereglerne for digital udvikling med afsæt i europæiske værdier.

Derfor må vi holde op med at betragte digitale tjenester som gratis eller reklamefinansierede, og i stedet anerkende dem som samfundskritisk infrastruktur på linje med veje og vandforsyning. Investeringer, industripolitik, offentlige udbud og skabelsen af stærke europæiske alternativer er nødvendige skridt.

På individ- og institutionsniveau gælder det, at hver gang vi vælger alternativer til de dominerende platforme, bringer vi os tættere på større digital uafhængighed. Små afkoblinger kan på sigt føre til strukturelle ændringer.

Derudover må vi tage digital forurening alvorligt. De bekymringer, der for et år siden blev rejst om AI og troværdighed, ser vi nu ske. Manipulation, misinformation og et ødelagt informationsmiljø breder sig fra de store platforme til hele samfundet.

Initiativer som Lex, mærkningsordninger for kvalitetsindhold og aldersbekræftelse for at beskytte de yngste brugere er nødvendige svar på udviklingen. Der bør installeres mekanismer, der overfører samfundets værdier og kontrolprincipper til det digitale område.

Hvis der handles nu, er der håb om, at vi om 10-15 år kan stå med digitale infrastrukturer, som i langt højere grad understøtter menneskelige behov og demokratiske værdier end dem, vi ser i dag.

Det rigtige spørgsmål i både politik og vidensforståelse er: hvordan kan vi opdage og rette fejl? Hvordan sikrer vi, at dårlige ledere fjernes?



Det åbne samfund og dets digitale fjender: Information og viden

I det åbne samfund er viden ikke absolut – den skal hele tiden kunne kritiseres og forbedres. Men digital teknologi kan ikke sortere sandt fra falsk for os, og det er farligt, hvis vi tror, det er muligt. Kun kritisk tænkning og fri debat kan beskytte os mod digitale og politiske vildfarelser.

Et åbent samfund er afhængigt af, at viden opfattes på den rigtige måde – ikke som noget absolut og sikkert, men som noget midlertidigt og til stadighed under kritik. Med videnskabsfilosof Carl Poppers tanker om det åbne samfund som bagtæppe skal vi prøve at forstå viden i en digital tid. Ifølge Popper bygger viden ikke på et fast fundament. Viden opstår gennem gæt, som løbende kritiseres og forbedres. Hypoteser fremsættes, testes og forkastes eller accepteres midlertidigt – en proces, der aldrig fører til en endelig sandhed, men til bedre forklaringer.

En illustration på vores naturlige, men fejlagtige, ønske om at kunne adskille god og dårlig information på forhånd, blev givet gennem en aprilsnar fra 2003, hvor det blev foreslået, at datapakker på internettet skulle mærkes med en “ond bit”. Var bit’en sat til ét, var informationen ond – hacking, misinformation osv. Og nul, så var informationen god.

Selvom det var ment som en vittighed, afslører idéen et grundlæggende ønske om at gøre internettet sikkert ved automatisk at sortere god og dårlig information – et ønske, som ifølge Poppers filosofi ikke kan opfyldes.

Det forkerte spørgsmål – hvordan vi på forhånd kan kende den sande information – svarer til andre historiske fejltagelser. Gennem to tusinder år har filosoffer stillet spørgsmålet om arternes udvikling og skabt teorier, der viste sig forkerte, indtil Darwin ændrede spørgsmålet til, hvad mekanismen bag arternes udvikling var: mutation og selektion. På samme måde må vi også i informationssamfundet fokusere på mekanismer for fejlfinding frem for at tro på absolut sandhed.

Et andet grundlæggende eksempel på et forkert spørgsmål er spørgsmålet om, hvem der bør regere. Igen har historien været fuld af forkerte svar: konger,

filosofer, folkets diktatur.

Poppers pointe var, at det i sig selv er farligt at søge efter “den rigtige hersker”, fordi spørgsmålet bærer kimen til tyranni. Hvis én hersker antages at være legitim og ufejlbarlig, undertrykkes al kritik, og vejen til undertrykkelse er banet.

Det rigtige spørgsmål i både politik og vidensforståelse er derfor: hvordan kan vi opdage og rette fejl? Hvordan kan vi sikre, at dårlige ledere fjernes? Hvordan kan vi sikre, at fejlagtige forestillinger bliver udfordret? Mekanismer som ytringsfrihed, frie valg og en kultur præget af kritisk tænkning er nøglen.

I den digitale verden betyder det, at vi ikke kan forlade os på ideen om, at teknologi kan sortere det sande fra det falske. Ligesom internettets IP-protokol fra 1981 er bygget op omkring konstante mekanismer for fejlfinding – og ikke en automatisk sondring mellem sandt og falskt – må vi også i vores omgang med information insistere på åbenhed for kritik frem for tro på endegyldige sandheder.

Det centrale princip er altså, at troværdig information ikke defineres af, hvor gode argumenterne for den er, men ved fraværet af stærke modargumenter. I stedet for at beskytte information mod kritik, skal vi beskytte de metoder, der fremmer kritik og fejlfinding.

Kun ved at fastholde et åbent, selvkorregerende samfund kan vi opretholde adgang til viden, der udvikler sig og forbedres over tid. Fejl vil være uundgåelige, men de kan opdages og rettes – og det er selve grundlaget for både et åbent samfund og et sundt informationssamfund.





Udfordrer de digitale platforme vores demokrati?

Sociale medier udfordrer demokratiet indefra og medfører, at efterspørgslen på kvalitetsjournalistik falder, mens misinformation og drama trives. Når nyheder fravælges, svækker det borgernes mulighed for at deltage i et oplyst samfund. Demokratiet overlever kun, hvis vi aktivt værner om vores fælles informationsgrundlag.

I dag er efterspørgslen efter kvalitetsjournalistik i hård konkurrence med underholdningsindhold på de sociale medier. Det er et væsentligt problem, fordi de klassiske medier spiller en afgørende rolle for demokratiets funktion:

- De klassiske medier myndiggør borgerne ved at formidle viden og information
- De udgør en arena for forhandling og debat om samfundets problemer
- De fungerer som vagthund over for magthavere og indflydelsesrige aktører

For de klassiske medier er alle tre roller kommet under pres i takt med fremkomsten af sociale medier som Facebook og andre platforme. Et studie viser, at der er en positiv sammenhæng mellem brug af traditionelle medier og politisk viden i de fleste europæiske lande, men denne sammenhæng udfordres af den digitale udvikling.

De sociale medier er blevet en central kilde til brugen af nyheder, især for de yngre befolkningsgrupper, hvilket ændrer måden, vi møder nyheder på. Mens traditionelt flow-tv stadig anvendes flittigt af ældre

generationer, bruger yngre primært sociale platforme, hvor nyheder ikke længere mødes tilfældigt. Det har ført til øget fravælgelse af nyheder, hvor det især under valgkampe kan ses, at en betydelig andel enten bevidst eller ubevidst undgår nyheder. De, der undgår nyheder, er samtidig også dem, der er dårligere rustet til at træffe informerede politiske valg.

Samtidig er produktionen af kvalitetsnyheder blevet presset. Sociale platforme suger annoncekronerne ud af det danske mediemarked, hvilket har resulteret i et markant fald i annoncesalget hos de traditionelle medier. Selv om offentlige mediestøtteordninger afbøder noget af skaden, peger kritiske røster på, at det kan ses i indholdet: Der produceres billigere journalistik, ofte med fokus på spil, taktik og overfladisk dramatik frem for substantiel dækning.

Derudover er spredningen af kvalitetsjournalistik blevet vanskeligere. De sociale platforme prioriterer ikke politisk eller lokalt relevant indhold, men derimod globalt engagerende og ofte underholdende materiale, som f.eks. fænomenet "Shrimp Jesus" – en illustration af, hvordan algoritmer favoriserer sensationspræget indhold frem for samfundsoplysning.

Selvom sociale medier kan øge politisk deltagelse, viser data, at politisk had og mistillid trives i samspil med intens brug af platformene

Samlet set påvirker tech-giganterne nyhedslandskabet på tre fronter: Efterspørgslen efter kvalitetsjournalistik falder, produktionen bliver sværere, og spredningen af relevante nyheder bremses.

På længere sigt kan det have store konsekvenser for demokratiet. Tilliden til både politikere og medier kan blive svækket, hvis journalistikken bliver mere fokuseret på drama end substans. Selvom tilliden til medierne i Danmark stadig er relativt høj, vil fortsat pres på kvalitetsjournalistik kunne få den til at falde.

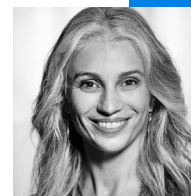
Desuden ses ændringer i politikernes adfærd. De bruger mindre tid på lovforberedende arbejde og mere tid på mediehåndtering, hvilket rejser spørgsmål om, hvorvidt det styrker eller svækker demokratiet.

De sociale platforme forstærker også polarisering og spredning af misinformation. Selvom sociale medier kan øge politisk deltagelse, viser data, at politisk had og mistillid trives i samspil med intens brug af platformene. Kausaliteten er ikke altid entydig, men forbindelsen er tydelig. Konklusionen er, at demokratiet i Danmark og Europa er udfordret af udviklingen på de sociale medier. Skal demokratiet bevares, kræver det aktive tiltag og en fælles indsats. Det bliver ikke let, men uden handling vil udviklingen kun gå i en uheldig retning.

Mens traditionelt flow-tv stadig anvendes flittigt af ældre, bruger yngre primært sociale platforme, hvor nyheder ikke længere mødes tilfældigt



...samtaler om misinformation er i
langt højere grad følelsesladede end
COVID-relaterede samtaler



Sociale medier, AI og misinformation: Emotionelle mekanismer og eksponeringsmønstre

Misinformation spredtes ikke kun af ondsindet hensigt, men via følelsesladet adfærd og algoritmisk logik. Forskning viser, at sociale medier og AI forvrænger informationsstrømme – og hvorfor fri adgang til data er afgørende for at forsvare demokratiet i en digital tidsalder.

Sociale medier er blevet en central kilde til information – især i Danmark, hvor 91 pct. af befolkningen bruger mindst ét socialt medie. Samtidig er de primært kontrolleret af ikke-europæiske selskaber, hvilket gør EU afhængig af udenlandske tech-giganter regulering og algoritmiske logikker. Kunstig intelligens forstærker denne udvikling, da data fra europæiske brugere anvendes til at træne AI-modeller uden for demokratisk kontrol.

Forskning hos DATALAB viser, at kollektiv adfærd og algoritmiske mekanismer på sociale medier forvrider informationsstrømmen – ofte uden ondsindet hensigt, men som følge af brugernes emotionelle præferencer, platformenes design og det forhold, at AI optimerer efter opmærksomhed. Det skaber udfordringer for tilliden til information og for borgerne evne til at skelne mellem fakta og manipulation.

Et studie af ca. 60 millioner tweets fra de nordiske lande dokumenterer, at samtaler om misinformation i langt højere grad er følelsesladede end øvrige samtaler og samtaler om COVID-19. Især følelser som vrede, frygt og væmmelse dominerer. Da mennesker evolutionært er særligt opmærksomme på negative følelser, medvirker det til at forstærke og sprede misinformation.

Et andet studie, baseret på 70 millioner Facebook-links fra 2017 til 2022, viser, i modsætning til hvad man ellers har troet, at det i Europa især er kvinder omkring 40

år, der bliver eksponeret for misinformation. Delingsmønstre og eksponering varierer dog betydeligt på tværs af lande og emner: Ældre eksponeres oftere for migrationsrelateret misinformation, kvinder for vaccineindhold og mænd for økonomisk misinformation. I de nordiske lande eksponeres borgere i særlig grad for misinformation med oprindelse i USA.

Fremtidig regulering og oplysningsindsatser bør derfor tage højde for, hvem der rammes – ikke kun, hvem der deler.

Uafhængig forskning i brugernes adfærd på sociale medier er gjort besværlig af, at de store tech-giganter har lukket adgangen til platformsdata.

Hvis forskerne også i fremtiden skal kunne bidrage med indsigt i brugernes adfærd, er det nødvendigt, at techgiganterne i langt højere grad giver adgang til platformsdata. Uden den indsigt er det vanskeligt at træffe kvalificerede valg om, hvordan vi skaber en digital infrastruktur, der også prioriterer offentlighedens og demokratiets interesser, og ikke blot kommercielle interesser.

Fremtidens leksikon

Danmarks
Nationalleksikon





Fremtidens leksikon: Danmarks nye chatbot

Lex udvikler en dansk chatbot som svar på de globale AI-platformes upræcise og uigennemsigtige svar. Med afsæt i forskningsbaseret viden og klare kilder skal den sikre en mere pålidelig og demokratisk adgang til information i en tid, hvor kildekritik og oplysning er under pres.

I en tid, hvor AI i stigende grad ændrer den måde, viden opsøges og anvendes på, har Lex – Danmarks Nationalleksikon – besluttet at udvikle en dansk chatbot som et troværdigt alternativ til de kommercielle AI-løsninger, der præger informationssøgning i dag.

Udgangspunktet er en stigende bekymring for, at de store globale AI-platforme ikke alene præger vores søgninger med udenlandsk bias og manglende kontekstforståelse, men også underminerer kildekritik og troværdighed ved at præsentere svar uden ophav.

Samtalerobotter som ChatGPT genererer svar ved at kombinere tekstbaserede sandsynligheder på baggrund af enorme datamængder – men uden sikker forankring i verificerbar viden.

Samtidig ændrer hele infrastrukturen sig. Hvor Google tidligere var en søgemaskine, er den i dag blevet en svarmaskine. Brugeren får ikke længere en række links til kilder, men et færdigformuleret svar, der præsenteres som facit. Det betyder, at platformene holder brugerne på deres egne sider og skaber indtægter via annoncer uden nødvendigvis at sende trafik videre. Det har konsekvenser for de redaktionelle medier og vidensinstitutioner, der lever af brugernes klik og interesse.

I det lys ser Lex det som en nødvendighed at udvikle en dansk samtalerobot med afsæt i national viden og faglig troværdighed.

... Lex ser det som en nødvendighed at udvikle en dansk samtalerobot med afsæt i national viden og faglig troværdighed

Svarene kan lyde overbevisende, men mangler tydelig afsender og kilde-reference. I den sammenhæng udgør fænomenet “hallucinationer” – altså faktuel forkerte eller frit opfundne udsagn – et stigende problem, i takt med at AI bliver udbredt. Både i ChatGPT og i Googles nye tjeneste “AI Overviews” – som allerede er rullet ud i over 120 lande – mindskes behovet for at besøge oprindelige kilder og hjemmesider. Det gør kildekritisk refleksion vanskeligere og øger risikoen for misinformation.

Lex blev etableret for seks år siden som et eksperiment, hvor man begyndte at opdatere det nationale leksikon og ansatte forskere og fagpersoner til at skrive nye artikler. Hvad der dengang kunne virke som en anakronistisk idé i skyggen af Google og Wikipedia, har siden vist sig at være vigtigt – ikke mindst fordi mange danskere i stigende grad udtrykker bekymring over, hvordan algoritmer og internationale platforme former deres verdensbillede.

Den nye chatbot skal derfor kunne tilbyde en anden form for videnstilgang. Brugeren skal kunne gå i dialog med indholdet, stille spørgsmål, bede om uddybnin-ger og få svar, der ikke alene er korrekte men også tilpasset brugerens sproglige og faglige forudsæt-ninger. Visionen er, at en folkeskoleelev skal kunne få enkle forklaringer på komplekse emner, en borger skal kunne få overblik over sammenhængende infor-mation, og en underviser skal kunne bruge chatbotten i sin planlægning.

Leksika har altid været på de platforme, der var relevante i samtiden. Fra den trykte encyklopædi i 1990'erne til digitale udgivelser på cd-rom og dvd – og nu til internettet. Hver gang har målet været at gøre viden tilgængelig for nye målgrupper, og hver gang har man skrevet det hele forfra: børneleksika, ungdoms-leksika, let tilgængelige udgaver og specialleksika. Med den nye sprogmodel er ambitionen at skabe et samlet system, der fleksibelt og intelligent kan tilpasse sig den enkeltes behov.

Projektet er allerede i gang. Siden marts 2023 har Lex testet eksisterende sprogmodeller og gang på gang konkluderet, at de ikke er præcise nok. Blandt de utal-lige eksempler på fejl og hallucinationer, man har stødt på, nævnes spørgsmål som: "Hvor gamle bliver høns?" – som blev besvaret med information om havskildpad-deder. "Hvad lever københavnernes af?" – som blandt andet blev besvaret med "det italienske køkken". Og spørgsmålet "Hvorfor er livet i Danmark et problem?" – som blev mødt med en forklaring om pesticider og "trøstesløs arkitektur". Pointen er, at sådanne svar måske lyder rigtige, men ofte ikke har rod i konkret viden og ikke har dokumentation.

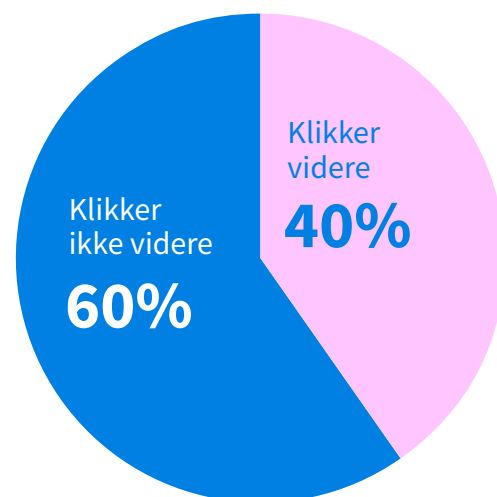
Derfor skal den danske chatbot bygges med udgangs-punkt i artikler på Lex, skrevet af danske forskere og eksperter. Alle svar vil have tydelig kildehenvisning og give brugeren mulighed for at dykke dybere ned i artik-lerne bag svaret. Der arbejdes med at sikre både sprog-lig kvalitet og faglig nøjagtighed. Målet er at tilbyde svar, der kan danne grundlag for læring, oplysning og demokratisk dannelse.

Projektet er støttet med 16 mio. kroner fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Augustinusfonden og udføres i samarbejde med Center for Humanities Computing ved Aarhus Universitet. Projektet ledes af professor Kristoffer Nielbo. Derudover er der oprettet

en partnergruppe med deltagelse af Det Kgl. Bibliotek, Nationalmuseet, Rigsarkivet, Statens Museum for Kunst og Danmarks Statistik. Målet er at udveksle teknologi, viden og erfaringer – og måske også indhold.

Allerede til sommer inviterer vi de første brugere til at teste betaversioner af chatbotten, og interesse-rede kan tilmelde sig via en QR-kode. Ambitionen er, at chatbotten udvikles i samarbejde med brugerne og løbende forbedres gennem feedback. Interessen er stor – allerede på lanceringsdagen havde over 700 meldt sig til brugerpanelet.

Med chatbotten ønsker Lex at bygge videre på denne tillid, som brugerne allerede viser os med 20 millioner besøg og 40 millioner læste artikler i 2024 – og samti-dig sikre, at digital oplysning og dannelse ikke bliver et spørgsmål om adgang til de rigtige platforme, men et fælles fundament i det danske videnssamfund.



- Google har en markedsandel på **93 %** af søgemaskinemarkedet i Danmark (**98 %** på mobil)
- **60 %** af alle Google-søgninger resulterer ikke i et klik videre til et website
- Af de resterende søgninger går **24 %** videre til Googles egne produkter, som fx YouTube

Visionen er, at en folkeskoleelev skal kunne få enkle forklaringer på komplekse emner, en borger skal kunne få overblik over sammenhængende information, og en underviser skal kunne bruge chatbotten i sin planlægning



... Lex-projektet arbejder med at udvikle en chatbot, der både kan hente bekræftelse fra en troværdig vidensbank og være sensitiv overfor brugerens formål



Mellem fakta og fiktion i AI

Fakta er ikke nok, hvis den kunstige intelligens leverer svar uden forståelse for kontekst og formål. Derfor skal Lex' kommende chatbot ikke blot give korrekte oplysninger, men også lære at skelne mellem, hvornår et svar er dækkende – og hvornår det ikke er. Ambitionen er en ny type vidensagent, der forener præcision med dømmekraft.

Diskussionen om fakta kontra fiktion og sandhed kontra hallucination kan illustreres med tre eksempler på spørgsmål og svar, som en fremtidig Lex-chatbot kunne få. Når chatbotten bliver spurgt om, hvornår grundloven er fra, leveres et faktuel korrekt svar, der både nævner den gældende grundlov fra 1953 og den første fra 1849. Dette er et eksempel på korrekt og verificerbar historisk information.

Et andet spørgsmål om, hvem der grundlagde København, fører derimod til et faktuel forkert svar, hvor Christian IV nævnes i stedet for Absalon. Dette viser,

hvordan sproglige associationer og samtidige billeder kan lede chatbotten til forkerte konklusioner.

Det tredje eksempel handler om sensitivitet i forhold til konteksten: Når chatbotten bliver spurgt, om Lex kan bruges til forskning, svarer den, at Lex indeholder omfattende almen viden, men at yderligere kilder kan være nødvendige afhængig af brugerens behov og uddannelsesniveau. Svaret er altså korrekt i nogle sammenhænge og utilstrækkeligt i andre, hvilket understreger behovet for netop sensitivitet i konteksten ved videnssøgning.

Effektiv videnssøgning kræver både verificerbare kendsgerninger og kontekstsensitivitet

Sandt svar	Falsk svar (Hallucination)	Kontekstafhængigt svar
Bruger-prompt: "Hvornår stammer grundloven fra?"	Bruger-prompt: "Hvem grundlagde København?"	Bruger-prompt: "Kan Lex.dk bruges til forskning?"
Agent svar: "Den gældende danske grundlov blev stadhæftet d. 5. juni 1953 , men den første gældende (junigrundloven) blev stadfæstet d. 5. juni 1849 "	Agent svar: "København blev grundlagt af Christian 4. "	Agent svar: "Lex.dk indeholder omfattende almen viden , men yderligere kilder er sandsynligvis påkrævet til mere specialiseret forskningsanvendelse. "
Faktuelt rigtigt, verificerbare historisk kendsgerninger	Faktuelt forkert, København er ældre end Christian 4.	Rigtighed afhænger af brugs-konteksten og detaljeringsgrad.

For at opnå effektiv videnssøgning kræves både verificerbare kendsgerninger og en evne til at tilpasse svarene til brugerens kontekst. Derfor arbejder Lex-projektet med at udvikle en chatbot, der både kan hente bekræftelse fra en troværdig vidensbank og være sensitiv overfor brugerens formål.

En chatbot uden adgang til eksterne kilder vil typisk bruge interne statistiske mønstre i data og forsøge at gætte det mest sandsynlige svar. Dette kan føre til plausible men ukorrekte eller fabrikerede svar, som skaber lav tillid og anvendelighed, især i en sammenhæng som Lex.

Opgaven i samarbejdet mellem Lex og forskergruppen er derfor at reducere de ufuldstændige svar, minimere hallucinationer og øge faktualiteten og kontekstsensitiviteten.

Målet er at udvikle en Lex-vidensagent, der kan fungere som en dynamisk videnassistent, der understøtter både enkle spørgsmål og komplekse opgaver, som kræver sammenstilling af flere kilder.

Visionen er, at modellen kan lære af brugernes præferencer – fx udskolings elever, gymnasieelever eller undervisere – og tilpasse svarene til de respektive brugergrupperes vidensniveau. Denne form for personalisering skal kombineres med adgang til fulde Lex-artikler, så svarene bliver sammenhængende inden for Lex' sproglige og begrebsmæssige rammer.

I stedet for at klippe dokumenter op i små bidder, som man normalt gør i Retrieval Augmented Generation-teknologi (RAG), anvendes hele artikler fra Lex for at sikre sammenhæng og præcision i de genererede svar.

Projektet realiseres med støtte fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Augustinusfonden, og det baserer sig på en kombination af dansk sprogmodellering, brugerfeedback og samarbejde med blandt andet Center for Humanities Computing ved Aarhus Universitet.







Vi har brug for digital dannelse

Digital dannelse er en nødvendighed, ikke et tilvalg – især hvis teknologien skal gavne alle elever og ikke kun dem med stærke forudsætninger. Uden en klar politisk retning og brede dannelsesperspektiver risikerer vi at forstærke uligheden i stedet for at mindske den.

Den fremtidige digitale dannelse har nogle faldgruber, som vi skal være opmærksomme på, hvis vi skal lykkes med at give de kommende generationer de rette værktøjer. Konferencen i dag er i sig selv et godt eksempel på digital dannelse, men udfordringen er, hvordan vi får kondenseret den viden, så den også kan komme de unge til gode, både dem med stærke ressourcer og dem, der er mere udfordrede.

Selv om man kunne håbe, at teknologier som generativ AI kunne blive en demokratiserende faktor i uddannelsen, især for unge uden akademikerforældre, så er erfaringen, at generativ AI snarere risikerer at forstærke uligheden end at mindske den.

Først og fremmest koster det penge at få adgang til de bedste AI-modeller, da gratisudgaverne hallucinerer mere. Men selv hvis alle havde adgang til samme model, viser erfaringen, at det især er elever med stærk kulturel bagage, der får størst gavn af teknologien. De forstår bedre, hvornår AI kan bruges, hvornår den hallucinerer, og hvordan man håndterer fejl.

Samtidig har elever, der i forvejen klarer sig godt, typisk et akademisk og generisk sprog, som gør det svært at opdage, hvis de har fået hjælp fra AI. Omvendt vil ressourcetsvage elever hurtigt blive afsløret, hvis de afleverer opgaver med et sprog, de ikke selv kan reddegøre for. Selvom både de stærke og de svage elever i princippet kan bruge teknologien lige meget, vil kun de svage bliver afsløret og straffet for det.

Det rejser spørgsmålet om, hvad digital dannelse egentlig skal være, og hvad vi som samfund ønsker at give eleverne med. Digital dannelse er en immateriel ressource, der bør ses som et politisk ansvar. Det handler ikke kun om at lære teknologien, men også om at forstå de større sammenhænge – hvordan vi er borgere, hvordan vi bevarer demokratiet, og hvordan vi kan være myndige, selvstændige mennesker også uden adgang til teknologi.

Der mangler klare svar fra politikerne om, hvad målet er, og hvordan det skal prioriteres. Det er afgørende, da begge tilgange – både teknisk oplæring og dannelsesorienteret oplæring – kræver store ressourcer og efteruddannelse. Derudover er der en reel risiko for, at vi altid vil være teknologisk bagefter, hvis vi forsøger at oplære i specifikke teknologier, der kan være forældede, når eleverne når arbejdsmarkedet.

Yderligere står undervisere i dag i et etisk vakuum, hvor det er svært at finde sikre måder at anvende AI på, uden at kompromittere elevernes data og ophavsrettigheder for slet ikke at tale om det medfølgende klimaaftryk.

I den sammenhæng er det derfor positivt, at Lex og Danmarks Biblioteksforening er i gang med at udvikle gratis undervisningsmateriale om digital dannelse, der fokuserer på de bredere samfunds- og dannelsesperspektiver. Materialet bliver tilgængeligt for alle til efteråret, hvilket forhåbentlig kan bidrage til at skabe mere lighed i det danske uddannelsessystem.





AI-etik: Alternativer til Big Tech

Amerikanske tech-giganter dominerer fortsat det digitale landskab, men der findes europæiske alternativer – og dem bør vi bruge. Skal Europa skabe reel digital selvbestemmelse, kræver det ikke kun regulering, men også ændret brugeradfærd og politisk vilje til at handle.

Omkring årtusindskiftet voksede der en række små europæiske teknologivirksomheder frem, men mange blev enten udkonkurreret eller opkøbt af amerikanske tech-giganter. Det har efterladt Europa med en meget svagere digital sektor i dag.

Eksempelvis havde Danmark Netminers, der leverede webstatistik, men Google købte den største spiller på markedet, Urchin, og lancerede Google Analytics, som hurtigt blev dominerende – også fremmet af Erhvervsstyrelsen.

Et andet eksempel er Klix, en tysk browser, der havde mange brugere, og selv Margrethe Vestager fremhævede, at hun brugte den. Alligevel overlevede Klix ikke og lukkede i 2020.

I Norge stod Nettbyen, ejet af Schibsted, til at blive udbredt i hele Europa. Men lærernes utilfredshed med, at eleverne brugte platformen for meget, førte til, at den blev forbudt. Alligevel fik Facebook lov at blomstre.

Lovgivning mod tech-giganterne er vigtigt, men ikke tilstrækkeligt. Et eksempel er, da EU pålagde Google at fremme alternativer i deres browservalg.

Google gjorde det så dårligt, at det blev nærmest umuligt at vælge andet end Google, hvilket slog mange alternativer ihjel. Derfor er ændret brugeradfærd helt afgørende.

Brugere kan selv vælge europæiske alternativer. Her er nogle eksempler:

- Ecosia.com fra Tyskland er en søgemaskine, der lover, at de planter et træ, hver gang søgemaskinen bruges, og Vivaldi.com fra Norge er en browser, der ikke tracker brugere.

- WeGoHere.com, en hollandsk korttjeneste baseret på Nokia Maps, der kan erstatte Google Maps, som tracker brugerne meget intensivt.
- Til oversættelse kan DeepL.com bruges som alternativ til ChatGPT, der er udviklet i Tyskland, gratis og meget effektivt.
- Proton fra Schweiz tilbyder sikre mails- og cloud-tjenester som alternativ til Gmail og Google Docs, mens Signal anbefales i stedet for Messenger, da appen ikke gemmer metadata.
- For generativ AI kan man vælge chat.mistral.me, der er et fransk alternativ, selvom den ligesom andre er trænet på ophavsretligt materiale.
- Der er også alternativer, når det gælder software til virksomheder. Man kan bruge Matomo i stedet for Google Analytics og Nextcloud som alternativ til Google Docs, mens Scaleway og Hetzner er gode alternativer som europæiske cloud-løsninger.

Det er svært for offentlige institutioner at skifte hurtigt, men måske kan man overveje at lave pilotprojekter i tre kommuner eller tre skoler for at dokumentere erfaringer.

Erfaringer fra Frankrig viser, at politisk vilje er helt afgørende.



Hjælp os med at bygge Danmarks nye chatbot

Kun hvis vi alle bidrager, kan vi sikre, at Danmark går foran med ansvarlig brug af kunstig intelligens

Vi står midt i en informationskrise. Med AI spredes falsk information hurtigere og mere overbevisende end nogensinde før. Samtidig forandrer AI den måde, vi søger viden på: Søgmaskiner erstattes af samtalebotter, som ofte serverer fejlagtige og kildeløse svar, præget af udenlandsk bias, og med ringe forståelse for danske forhold.

Hos Lex mener vi, at det er tid til at tage ansvar.

Du kan være med til at forme fremtidens danske chatbot

I samarbejde med Center for Humanities Computing på Aarhus Universitet er vi i gang med at udvikle en chatbot, der giver svar ud fra Lex' artikler, skrevet af danske forskere og fagfolk. Med chatbotten vil du få svar, du kan stole på - altid med tydelige kildehenvisninger og mulighed for at fordybe dig. Lex' chatbot bliver et alternativ til kommercielle chatbots, og

et værktøj, der skal styrke - ikke svække - vores samfund. For os handler det om tillid, fordybelse og adgang til kvalitetssikret viden.

Med chatbotten kan vi gøre vores indhold tilgængeligt på nye måder: Børn kan få enkle forklaringer, undervisere kan få fagligt dybdegående svar, vi kan som borgere få et hurtigt overblik - og altid tilpasset den enkeltes behov, forankret i danske kilder.

Derfor har vi brug for dig

Vi vil udvikle chatbotten med brugerne. Vi søger derfor danskere i alle aldre og livssituationer, der har lyst til at teste, udfordre og forme vores nye teknologi - borgere, der som os, synes, at der er brug for at tage ansvar og skabe et dansk alternativ.

Vil du være med til at fremtidssikre adgangen til troværdig viden?

Tilmeld dig her, og vær med til at forme Danmarks første pålidelige chatbot



Danmarks
Nationalleksikon